

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 27 Μαρτίου 2024
(OR. en)

8360/24

AGRI 297
AGRISTR 25
COH 19
SOC 242
EMPL 143
ENV 376

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	27 Μαρτίου 2024
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2024) 450 final
Θέμα:	Το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ: βασικά επιτεύγματα και μελλοντική πορεία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2024) 450 final.

συνημμ.: COM(2024) 450 final

Βρυξέλλες, 27.3.2024
COM(2024) 450 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ: βασικά επιτεύγματα και
μελλοντική πορεία**

{SWD(2024) 450 final} - {SWD(2024) 451 final}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Ιούνιο του 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ με ορίζοντα το 2040 (LTVRA ¹⁾). Η πρόεδρος κ. Ursula von der Leyen δρομολόγησε την πρωτοβουλία αυτή το 2019, αναγνωρίζοντας ότι **οι αγροτικές περιοχές αποτελούν βασικό στοιχείο της ταυτότητας και του οικονομικού δυναμικού της Ευρώπης** και ότι **πρέπει να τις διαφυλάξουμε και να επενδύσουμε στο μέλλον τους**⁽²⁾. Εξέφρασε επίσης τη φιλοδοξία για μια δίκαιη μετάβαση που δεν θα αφήσει κανένα άτομο και καμία περιοχή στο περιθώριο. Το 2020 το 40 % των απαντησάντων στη δημόσια διαβούλευση για το αγροτικό όραμα, που ζουν σε αγροτικές περιοχές, δήλωσαν ότι νιώθουν παραμελημένοι, ποσοστό που ανήλθε σε 60 % για τους κατοίκους απομακρυσμένων αγροτικών περιοχών. Η φιλοδοξία της εν λόγω ανακοίνωσης ήταν να δοθεί **νέα ώθηση στις αγροτικές περιοχές** μεταβάλλοντας την αντίληψη που επικρατεί γι' αυτές και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες, **ενισχύοντας τη φωνή** των αγροτικών κοινοτήτων, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του μέλλοντος της Ευρώπης.

Η πανδημία COVID-19 και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ανέδειξαν περαιτέρω τον καίριο ρόλο που διαδραματίζουν οι αγροτικές περιοχές για την **ανθεκτικότητα** της Ευρώπης, όπως επισημάνθηκε από το Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2023 και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2022⁽³⁾. Οι κρίσεις αυτές ενέτειναν τις ανησυχίες για την **επισιτιστική ασφάλεια, τη στρατηγική αυτονομία**, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τη διατήρηση των φυσικών πόρων, η διαχείριση των οποίων ασκείται κυρίως στις αγροτικές περιοχές, από τις οποίες εξαρτώνται όλοι οι Ευρωπαίοι. Μολονότι τα γεγονότα αυτά ενίσχυσαν τις **ευκαιρίες που συνδέονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση**, επιδείνωσαν ταυτόχρονα τις αδυναμίες των λιγότερο ελκυστικών και συνδεδεμένων αγροτικών κοινοτήτων και προκάλεσαν ανησυχίες στους γεωργούς, οι οποίοι στις αρχές του 2024 προέβησαν σε διαμαρτυρία σχετικά με τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος. Στην ανακοίνωση **«Δημογραφική αλλαγή στην Ευρώπη: μια εργαλειοθήκη για δράση»**, επισημαίνονται οι προκλήσεις που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού, την πληθυσμιακή συρρίκνωση και τις ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες πολλές αγροτικές περιοχές ⁽⁴⁾. Τονίζεται ότι οι εδαφικές ανισότητες υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και την εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς και διαδικασίες στην ΕΕ, όπως αποδεικνύεται και από τη «γεωγραφία της δυσανεμίας»⁽⁵⁾.

Το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ (αγροτικό όραμα) προσδιόρισε **10 κοινούς στόχους** και **4 τομείς δράσης** για ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές έως το 2040. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να δρομολογήσει ένα **αγροτικό σύμφωνο** με στόχο να κινητοποιήσει τις δημόσιες αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να αναλάβουν δράση για να καλύψουν τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Θέσπισε επίσης ένα **αγροτικό σχέδιο δράσης της ΕΕ**, με 30 δράσεις που θα υλοποιηθούν από την Επιτροπή σε διάφορους τομείς πολιτικής της ΕΕ.

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται στη δέσμευση που ανέλαβε η Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοίνωσης για το αγροτικό όραμα να **«προβεί σε απολογισμό των δράσεων που έχουν εκτελεστεί»** και να παράσχει **«μια δέσμη σκέψεων που θα αφορούν δυνητικές κατευθύνσεις για βελτιωμένη**

⁽¹⁾ COM (2021) 345 final

⁽²⁾ Επιτροπή, *Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2019-2024* (Ιούλιος 2019)

⁽³⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Συμπεράσματα σχετικά με ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ*, 15631/23· Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Έκθεση σχετικά με ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ*, 2021/2254(INI)

⁽⁴⁾ COM (2023) 577 final

⁽⁵⁾ Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης, Rodríguez-Pose, A. et al. *The geography of EU discontent and the regional development trap*, Publications Office of the European Union, 2023 (*Η γεωγραφία της δυσανεμίας κατά της ΕΕ και η παγίδα της περιφερειακής ανάπτυξης*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023). <https://doi.org/10.2776/164290>

δράση στήριξης και χρηματοδότηση για τις αγροτικές περιοχές, καθώς και τη χάραξη μελλοντικής πορείας, βάσει της υλοποίησης του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ». Οι συζητήσεις σχετικά με την έκθεση θα αποτελέσουν τη βάση του προβληματισμού για την κατάρτιση των προτάσεων για την προγραμματική περίοδο μετά το 2027. Η έκθεση ακολουθεί τον απολογισμό της συμβολής της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) και της πολιτικής συνοχής στις αγροτικές περιοχές κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, ο οποίος ολοκληρώθηκε στα μέσα του 2023. Το πρώτο κεφάλαιο παρέχει επισκόπηση με νέους δείκτες περιγραφής των αγροτικών περιοχών. Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελεί ανασκόπηση των **30 μηνών εφαρμογής του αγροτικού οράματος**, συμπεριλαμβανομένης συνοπτικής παρουσίασης του προαναφερθέντος απολογισμού. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται πιθανοί **τρόποι χάραξης μελλοντικής πορείας** όσον αφορά το αγροτικό σχέδιο δράσης της ΕΕ και το αγροτικό σύμφωνο και παρατίθενται ιδέες σχετικά με τη στήριξη των αγροτικών περιοχών που διατυπώθηκαν από άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ και ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς και ερωτήματα για προβληματισμό. Τέλος, η έκθεση παρουσιάζει τις ευκαιρίες για τη διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με αυτές τις ιδέες μετά τις ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 2024.

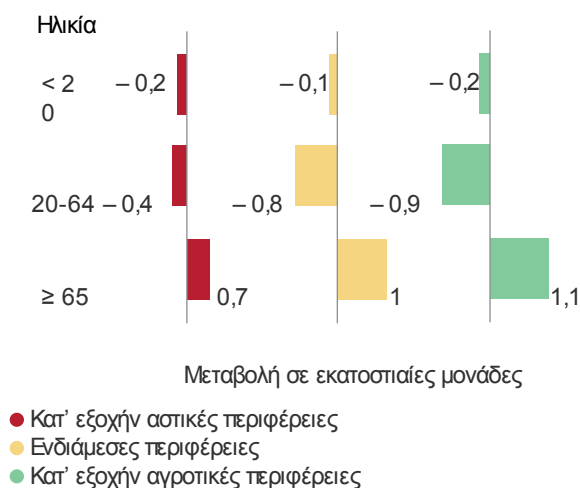
1. ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) που συνοδεύει την ανακοίνωση σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές⁽⁶⁾ περιλάμβανε ολοκληρωμένη ανάλυση της κατάστασης και της πολυμορφίας των αγροτικών περιοχών. Το μεγαλύτερο μέρος της εξακολουθεί να είναι επίκαιρο, αλλά **νέα σύνολα δεδομένων παρέχουν περαιτέρω πληροφορίες που αναδεικνύουν νέες πτυχές των τεσσάρων τομέων δράσης του αγροτικού οράματος**. Ακολουθούν παραδείγματα δεικτών σε επίπεδο ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές και περιφέρειες⁽⁷⁾. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία για τον πληθυσμό της ΕΕ από το 2021, **το 29,6 % του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε αγροτικά φατνία καννάβου** (1 km²) έναντι 30,3 % το 2011, ήτοι σημειώθηκε ελαφρά μείωση κατά 2,6 εκατομμύρια άτομα⁽⁸⁾.

Ισχυρότερες αγροτικές περιοχές

Διάγραμμα 1 Μεταβολή του ποσοστού του πληθυσμού σε εκατοστιαίες μονάδες ανά ηλικιακή ομάδα την περίοδο 2019-2022 ανά τυπολογία αστικών-αγροτικών περιοχών

Γηράσκουσες αγροτικές περιοχές

Ο πληθυσμός άνω των 65 ετών στις αγροτικές περιοχές αυξήθηκε κατά 1,1 εκατοστιαίες μονάδες (0,84 εκατομμύρια), ενώ οι ομάδες νεότερου πληθυσμού και πληθυσμού σε ηλικία εργασίας μειώθηκαν. Η μέση ηλικία του πληθυσμού της ΕΕ αυξάνεται, αλλά **οι αγροτικές περιοχές γηράσκουν ταχύτερα**, λόγω της χαμηλότερης φυσικής ανάπτυξης και της καθαρής μετανάστευσης.

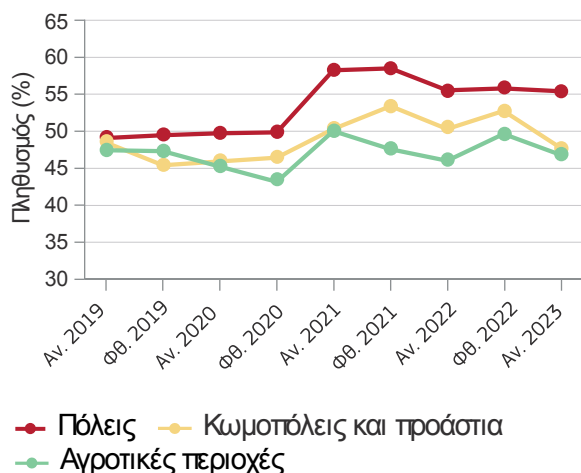
Πηγή: Eurostat (διαδικτυακός πίνακας δεδομένων: [urt_pjangrp3](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation)), υπολογισμοί του JRC με βάση τα προσωρινά δεδομένα καννάβου της απογραφής πληθυσμού του 2021

⁽⁶⁾ SWD (2021) 166 final

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation

⁽⁸⁾ Κατά την απογραφή του 2021 τροποποιήθηκε η ταξινόμηση των δήμων και των περιφερειών, γεγονός που επέφερε αλλαγές στο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού σε διάφορα επίπεδα, σε σύγκριση με τα αριθμητικά στοιχεία της ανακοίνωσης για το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές (απογραφή του 2011). Ο αριθμός αυτός βασίζεται στα προσωρινά δεδομένα καννάβου της απογραφής πληθυσμού του 2021. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_and_housing_census_2021_-_population_grids&stable=1. Τα τελικά επικυρωμένα δεδομένα καννάβου της απογραφής πληθυσμού θα είναι διαθέσιμα τον Ιούνιο του 2024.

Διάγραμμα 2 Εξέλιξη της εμπιστοσύνης στα θεσμικά όργανα της ΕΕ ανά βαθμό αστικοποίησης

Ενδυνάμωση των κοινοτήτων

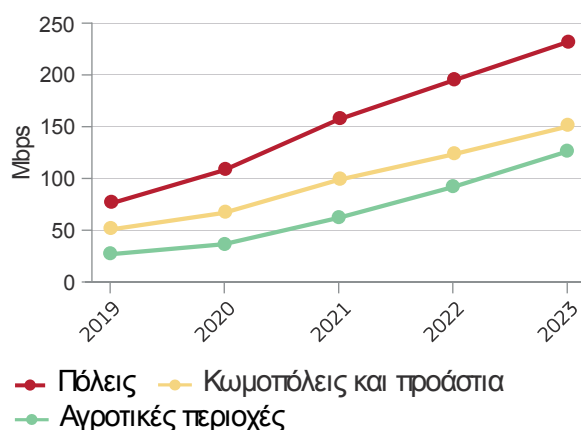
Οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών τείνουν να εμπιστεύονται τις τοπικές και περιφερειακές αρχές (61 %) παρά την εθνική τους κυβέρνηση (31 %) ή την ΕΕ (47 %).

Πηγή: Παρατηρητήριο για τις αγροτικές περιοχές: εμπιστοσύνη στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές

Συνδεδεμένες αγροτικές περιοχές

Διάγραμμα 3 Εξέλιξη ευρυζωνικών ταχυτήτων καταφόρτωσης ανά βαθμό αστικοποίησης

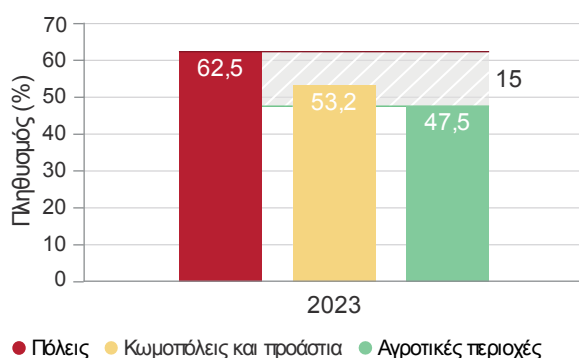

Βελτίωση της ψηφιακής συνδεσιμότητας

Τα στοιχεία για την ευρυζωνικότητα καταδεικνύουν ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί σημαντικά στις αγροτικές περιοχές. Ωστόσο, η μέση ταχύτητα καταφόρτωσης στις αγροτικές περιοχές εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερη απ' ό,τι στις αστικές περιοχές.

Πηγή: Παρατηρητήριο για τις αγροτικές περιοχές: σταθερά δίκτυα ευρυζωνικών ταχυτήτων

Διάγραμμα 4 Άτομα με βασικό ή ανώτερο του βασικού επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων το 2023 ανά βαθμό αστικοποίησης

Ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων

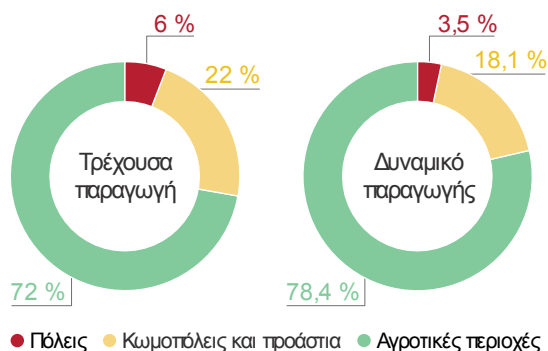
Ο αριθμός των ατόμων με βασικές ψηφιακές δεξιότητες στις αγροτικές περιοχές αυξάνεται, αλλά το χάσμα σε σύγκριση με τις πόλεις παραμένει το ίδιο με το 2021, καθώς το ποσοστό είναι 15 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από εκείνο των αστικών περιοχών.

Πηγή: Eurostat διαδικτυακός πίνακας δεδομένων: isoc_sk_dskl_i21)

Ανθεκτικές αγροτικές περιοχές

Διάγραμμα 5 Παραγωγή και δυναμικό παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανά βαθμό αστικοποίησης

Πηγή: Perpiña Castillo (et al.), *Renewable energy production and potential in EU Rural Areas*, POEU, Luxembourg, 2024, JRC135 612

Αγροτικές περιοχές που τροφοδοτούν την ενεργειακή μετάβαση

Το 72 % της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές πραγματοποιείται σε αγροτικές περιοχές, οι οποίες θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση. Οι αγροτικές περιοχές θα μπορούσαν να παράγουν το μεγαλύτερο μέρος της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ (78 % του ανεκμετάλλετου δυναμικού).

Διάγραμμα 6 Ανάλυση του χάσματος μεταξύ των φύλων όσον αφορά τα άτομα ΕΑΕΚ (ηλικίας 15-29 ετών), σε εκατοστιαίες μονάδες, ανά βαθμό αστικοποίησης

Μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων

Οι αγροτικές περιοχές έχουν το υψηλότερο ποσοστό (12,6 %) νέων ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΑΕΚ). Παρόλο που η κατάσταση έχει βελτιωθεί, το ποσοστό των νέων γυναικών ΕΑΕΚ στις αγροτικές περιοχές το 2022 ήταν 14,9 % σε σύγκριση με 10,5 % για τους άνδρες (χάσμα μεταξύ των φύλων μεγέθους 4,4 εκατοστιαίων μονάδων). Το ποσοστό των νέων γυναικών

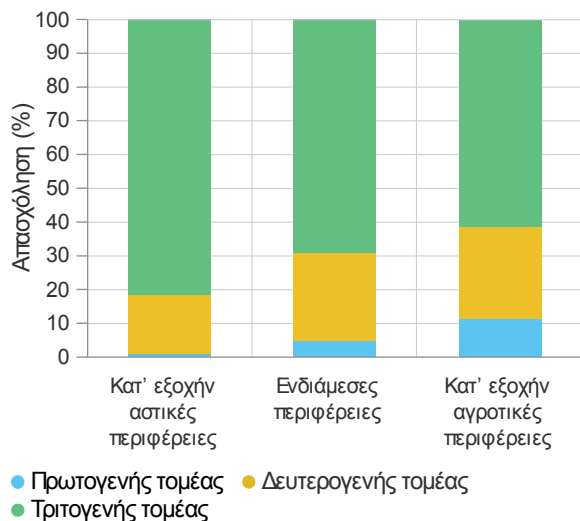
ΕΑΕΚ στις αγροτικές περιοχές είναι το υψηλότερο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εδαφικές μονάδες (2022).

Πηγή: Eurostat διαδικτυακός πίνακας δεδομένων: *edat_lfse_29*)

Ενημερούσες αγροτικές περιοχές

Διάγραμμα 7 Απασχόληση ανά οικονομικό τομέα το 2021 ανά τυπολογία αστικών-αγροτικών περιοχών

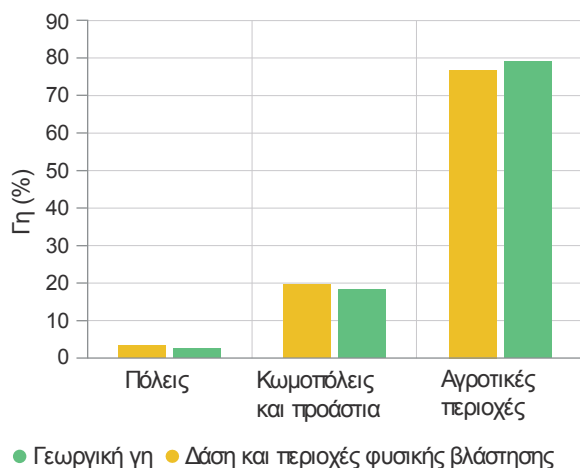

Διαφοροποιημένη αγροτική οικονομία

Ο πρωτογενής τομέας στις αγροτικές περιφέρειες εξακολουθεί να είναι σημαντικός (11 % της απασχόλησης σε σύγκριση με 1 % στις αστικές περιοχές και 5 % στις ενδιάμεσες περιφέρειες). ωστόσο, ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο, με τον πρωτογενή τομέα να σημειώνει ελαφρά μείωση (– 1 % μεταξύ 2018 και 2021).

Πηγή: Eurostat (διαδικτυακός πίνακας δεδομένων: *nama_10r_3empers*).

Διάγραμμα 8 Ποσοστά γεωργικής γης, δασών και περιοχών φυσικής βλάστησης ανά βαθμό αστικοποίησης

Οι αγροτικές περιοχές έχουν καίρια σημασία για την επισιτιστική ασφάλεια και τους φυσικούς πόρους

Οι αγροτικές περιοχές διαθέτουν τις περισσότερες εκτάσεις για γεωργία (77 % — 134 εκατ. εκτάρια) καθώς και τις περισσότερες δασικές εκτάσεις και περιοχές φυσικής βλάστησης (79 % — 148 εκατ. εκτάρια). Το 43 % των εκτάσεων στις αγροτικές περιοχές είναι γεωργικές εκτάσεις ενώ το 47 % είναι δάση και περιοχές φυσικής βλάστησης, στις οποίες η δασοκομία διαδραματίζει καίριο ρόλο για πολλές αγροτικές οικονομίες, δεδομένου ότι οι

περιοχές όπου κυριαρχούν τα δάση πλήττονται από δημογραφικές προκλήσεις. Η συμβολή των δασών και του δασικού τομέα είναι κρίσιμη για την επίτευξη ανθεκτικών αγροτικών περιοχών με ευημερία έως το 2040.

Πηγή: Παρατηρητήριο για τις αγροτικές περιοχές: γεωργικές εκτάσεις, δάση και περιοχές φυσικής βλάστησης

2. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ 30 ΜΗΝΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

2.1. Με ποιον τρόπο στηρίζουν οι πολιτικές της ΕΕ τις αγροτικές περιοχές;

2.1.1. Κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ)

Η ΚΓΠ για την περίοδο 2023-2027 παρέχει στα κράτη μέλη ένα ευέλικτο νομικό πλαίσιο για τη στήριξη των αγροτικών περιοχών μέσω των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ που καταρτίζονται σύμφωνα με την αρχή της εταιρικής σχέσης (με την ενεργό συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων). Η Επιτροπή αξιολόγησε τις κοινές προσπάθειες των 28 στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την απασχόληση, την οικονομική μεγέθυνση και την τοπική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές, με βάση μελέτη χαρτογράφησης των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ για την περίοδο 2023-2027. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει ένα παραδοτέο σχετικά με τη συμβολή των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ στους στόχους του αγροτικού οράματος⁽⁹⁾, το οποίο εστιάζει σε παρεμβάσεις για τις αγροτικές περιοχές πέραν της γεωργίας. Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν ως επί το πλείστον τρεις παρεμβάσεις για τη **στήριξη αγροτικών περιοχών πέραν της γεωργίας**: (i) **επενδύσεις** (εκτός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και σε υποδομές)· (ii) **συνεργασία** (κυρίως στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER)· και (iii) δημιουργία **αγροτικών επιχειρήσεων** στο πλαίσιο ενισχύσεων εγκατάστασης. Η χρηματοδότηση που διατίθεται στα σχετικά μέρη των τριών αυτών μέσων ανέρχεται συνολικά σε **24,6 δισ. EUR**, ή στο 8 % του συνολικού χρηματοδοτικού κονδυλίου της ΚΓΠ (συμπεριλαμβανομένων της εθνικής συγχρηματοδότησης και των συμπληρωματικών ενισχύσεων), ποσό το οποίο συμβάλλει άμεσα σε δραστηριότητες στις αγροτικές περιοχές πέραν της γεωργίας, ενώ έμμεσα ολόκληρη η ΚΓΠ συνεισφέρει ευρέως μέσω της στήριξης της γεωργίας.

Τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται για τη στήριξη **όλων των τομέων δράσης του αγροτικού οράματος** (για ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές, ευήμερες αγροτικές περιοχές). Ενώ ορισμένα κράτη μέλη επέλεξαν να στηρίζουν τις κοινωνικές υπηρεσίες, τα φυσικά πάρκα, τα συστήματα αγροτικής κινητικότητας ή τη δημιουργία επιχειρήσεων σε άλλους τομείς εκτός της γεωργίας, τα περισσότερα σχέδια της ΚΓΠ περιορίζονται σε λίγες παρεμβάσεις, ιδίως στο πρόγραμμα LEADER.

Οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του LEADER, οι οποίες είναι απαραίτητες για την **ενδυνάμωση των αγροτικών κοινοτήτων**, αποτελούν το κύριο εργαλείο των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ που χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση πολλαπλών αγροτικών αναγκών σε τομείς όπως η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη ή οι υπηρεσίες. Η στήριξη των «**έξυπνων χωριών**»⁽¹⁰⁾, στο πλαίσιο του LEADER και εκτός αυτού, αναμένεται να συμβάλει στην αξιοποίηση του δυναμικού της **ψηφιακής, κοινωνικής και τεχνολογικής καινοτομίας** σε αγροτικές περιοχές. Πολλά σχέδια παρέχουν κίνητρα για τη συμμετοχή των νέων και των γυναικών στο LEADER, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση ζητημάτων **ανανέωσης των γενεών και ισότητας των φύλων**. Ωστόσο, τα απόλυτα ποσά που διατίθενται στο LEADER (συνολικά χρηματοδοτικά κονδύλια ύψους 7,7 δισ. EUR για την περίοδο 2023-2027) δεν αυξήθηκαν σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο. Δεδομένου ότι η κάλυψη του αγροτικού πληθυσμού

⁽⁹⁾ COM (2023) 707 final· Ecorys, Metis, and Agrosynergy, *Mapping and analysis of CAP strategic plans, Assessment of joint efforts for 2023-2027*, 2023 (Χαρτογράφηση και ανάλυση των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ, Αξιολόγηση των κοινών προσπαθειών για την περίοδο 2023-2027, 2023)· Ecorys, Metis, and Agrosynergy, *Taking stock of how CAP strategic plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU's rural areas*, 2023 (Απολογισμός των συνεισφορών των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ στους στόχους του μακρόπροου οράματος για τις αγροτικές περιοχές, 2023).

⁽¹⁰⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development/supporting-smart-village-strategies_en?prefLang=el

αυξήθηκε από **61 σε 65 %** και οι συνεισφορές από άλλες παρεμβάσεις μειώθηκαν, το LEADER καλείται να πράξει περισσότερο με λιγότερα μέσα.

Πέραν του LEADER, η αξιολόγηση των 28 στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ καταδεικνύει ότι ορισμένα σχέδια καθιέρωσαν ή αύξησαν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των αναγκών που σχετίζονται με την **προσβασιμότητα των αγροτικών περιοχών, τη βελτίωση των βασικών υπηρεσιών και υποδομών**, όμως το **επίπεδο φιλοδοξίας έχει μειωθεί συνολικά**, ιδίως όσον αφορά την ψηφιακή συνδεσιμότητα και τις μεταφορές. Οι προγραμματισμένες δράσεις για την οικονομική ανάπτυξη περιλαμβάνουν επενδύσεις στον **τουρισμό, τη βιοοικονομία και τις κοινωνικές υπηρεσίες**, πέραν της μεταποίησης και της εμπορίας, καθώς και τη δημιουργία επιχειρήσεων που σχετίζονται με τη γεωργία και τη δασοκομία, με συνολική συμβολή στην αύξηση της απασχόλησης η οποία δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί.

Οι παρεμβάσεις για τη στήριξη των γεωργών συμβάλλουν στους τομείς δράσης για **ανθεκτικές και ευήμερούσες αγροτικές περιοχές** στο πλαίσιο του αγροτικού οράματος, οι οποίοι τονίζουν τη σημασία της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων και της στήριξης της ανανέωσης των γενεών. Η εισοδηματική στήριξη, μεταξύ άλλων σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς, συμβάλλει στη διατήρηση της γεωργικής δραστηριότητας, μεταξύ άλλων σε απομακρυσμένες περιοχές, στη **διατήρηση των θέσεων εργασίας και στην επιβράδυνση της εγκατάλειψης της γης και της πληθυσμιακής συρρίκνωσης**. Πέραν της γεωργίας, στη μελέτη διατυπώνεται το συμπέρασμα ότι τομείς όπως οι αγροτικές επιχειρήσεις και η καινοτομία, η συνδεσιμότητα ή η κοινωνική ένταξη χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής.

2.1.2. Πολιτική συνοχής

Η **πολιτική συνοχής για την περίοδο 2021-2027** παρέχει στήριξη στις αγροτικές περιοχές μέσω της αποστολής της για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των περιφερειών. Η στήριξη αυτή είναι ευρεία, καλύπτει όλους τους στόχους πολιτικής (ΣΠ) και τους τομείς δράσης του αγροτικού οράματος και υπερβαίνει κατά πολύ τις παρεμβάσεις που έχουν τη φυσική τους βάση σε αγροτικές περιοχές. Η στήριξη διοχετεύεται μέσω **στρατηγικών ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης** που καταρτίζονται και εφαρμόζονται από τις αντίστοιχες εδαφικές αρχές, με στόχο την ενίσχυση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού των αγροτικών περιοχών.

Οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, μέσω όλων των στόχων πολιτικής, παρέχουν στήριξη στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, για την περίοδο 2021-2027, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) έχει θέσει ειδικό επενδυτικό στόχο για την «ολοκληρωμένη ανάπτυξη σε αγροτικές και παράκτιες περιοχές», στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 5.2, για τον οποίο 18 κράτη μέλη έχουν προγραμματίσει τη διάθεση κονδυλίων. Πράγματι, δεδομένου ότι η πολιτική συνοχής λειτουργεί υπό επιμερισμένη διαχείριση, τα κράτη μέλη είναι εκείνα που χαράσσουν τοποκεντρικές στρατηγικές και κατανέμουν αναλόγως τη χρηματοδότηση.

Η πολιτική συνοχής στοχεύει κυρίως στις «λιγότερο ανεπτυγμένες» περιφέρειες και τις περιφέρειες «μετάβασης». Πρόκειται για περιφέρειες που συνήθως έχουν μικρότερη πυκνότητα πληθυσμού και περιλαμβάνουν πόλεις και κωμοπόλεις μικρότερου μεγέθους. Επιπλέον, οι περισσότερες αγροτικές περιοχές βρίσκονται στις εν λόγω «λιγότερο ανεπτυγμένες» περιφέρειες και περιφέρειες «μετάβασης». Οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής έχουν ευρείες εδαφικές επιπτώσεις (δηλαδή δεν μπορούν να οριοθετηθούν σε μια μικρή περιοχή εντός διοικητικών ορίων) και, ως εκ τούτου, οι δράσεις τους είναι δύσκολο να αποδοθούν σε ένα συγκεκριμένο είδος περιοχής.

Ο βασικός στόχος πολιτικής για τη διασφάλιση στοχευμένης χρηματοδότησης για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών είναι ο στόχος πολιτικής 5 (ΣΠ 5) «Η Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες

της». Εκτός από αυτόν τον νέο τοποκεντρικό, οριζόντιο ΣΠ 5, οι άλλοι τέσσερις θεματικοί στόχοι πολιτικής συμβάλλουν επίσης στην αγροτική ανάπτυξη, ιδίως μέσω παρεμβάσεων που υποστηρίζονται από εδαφικά μέσα. Σύμφωνα με τις τέσσερις πτυχές της διάρθρωσης του αγροτικού σχεδίου δράσης: (i) οι «**ισχυρότερες αγροτικές περιοχές**» αποτελούν στόχο των ΣΠ 1 (Πιο έξυπνη Ευρώπη) και ΣΠ 4 (Κοινωνική Ευρώπη), π.χ. στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, συμπεριλαμβανομένων προτεραιοτήτων που συνδέονται με τον αγροδιατροφικό τομέα και τη βιοοικονομία· (ii) οι «**συνδεδεμένες αγροτικές περιοχές**» αποτελούν στόχο των ΣΠ 3 (Συνδεδεμένη Ευρώπη) και ΣΠ 1 (Πιο έξυπνη Ευρώπη), π.χ. υποδομές για τη διασφάλιση της σύνδεσης απομακρυσμένων περιοχών χωρίς πρόσβαση σε ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλών ταχυτήτων και πολύ υψηλής χωρητικότητας· (iii) οι «**ανθεκτικές αγροτικές περιοχές**» αποτελούν στόχο των ΣΠ 4 και ΣΠ 2 (Πιο πράσινη Ευρώπη), π.χ. στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της διατήρησης της βιοποικιλότητας και iv) οι «**ευημερούσες αγροτικές περιοχές**» αποτελούν στόχο του ΣΠ 1, π.χ. στήριξη των ΜΜΕ στον τομέα των μηχανημάτων, της μεταποίησης τροφίμων και της εφοδιαστικής.

Η στήριξη στις αγροτικές περιοχές δεν προέρχεται μόνο από επενδύσεις που έχουν τη βάση τους στις περιοχές αυτές, αλλά κυρίως από ευρείες παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι αγροτικές περιοχές επωφελούνται επίσης από στήριξη που παρέχεται σε **μικρές αστικές περιοχές**, οι οποίες είναι πολυάριθμες και γεωγραφικά κατανεμημένες. Οι μικρές αστικές περιοχές λειτουργούν ως **σημεία βάσης και κόμβοι υποδομών και υπηρεσιών για τις αγροτικές περιοχές**, μέσω **οικονομικών και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων**, ροών εργατικού δυναμικού, συνδεσιμότητας και περιβαλλοντικών συνδέσεων, στοιχείων που στο σύνολό τους μπορούν να υποστηριχθούν στρατηγικά στο πλαίσιο του ΣΠ 5 και με τη χρήση ολοκληρωμένων εδαφικών μέσων.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής παραδείγματα: το έργο «Ολοκληρωμένη υγειονομική και κοινωνική περίθαλψη» στην Banská Bystrica (Σλοβακία) καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο — ΕΚΤ) συμβάλλει στην αγροτική ανάπτυξη. Στην περίπτωση αυτή, συστάθηκε ένας Οργανισμός Ολοκληρωμένης Φροντίδας Ηλικιωμένων από μια ένωση χωριών και μικρών πόλεων σε συνεργασία με κέντρα περίθαλψης σε επίπεδο κοινότητας, και με τη συμμετοχή τοπικών ενδιαφερόμενων μερών (το έργο θα συνεχιστεί κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού σε αρκετές μικροπεριφέρειες). Στην Ιταλία, στο πλαίσιο της «εθνικής στρατηγικής για τις εσωτερικές περιοχές» προσδιορίστηκαν πιλοτικές περιοχές (κυρίως αγροτικές), καθορίστηκε η τοπική στρατηγική τους από τη βάση προς την κορυφή και χρηματοδοτήθηκαν παρεμβάσεις που συνδέονται με την ενεργειακή απόδοση, τις κοινωνικές υποδομές, τη βιώσιμη κινητικότητα και την ψηφιοποίηση. Η πρωτοβουλία συνεχίζεται και κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027.

2.1.3. Άλλες πολιτικές

Η ΚΓΠ και η πολιτική συνοχής **συμπληρώνουν ευρύ φάσμα άλλων ταμείων** και πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του αγροτικού οράματος. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνδέεται με την ανακοίνωση για το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές της ΕΕ συμβάλλουν π.χ. στην κοινωνική ένταξη, την ισότητα των φύλων, το κλίμα και το περιβάλλον, την ενέργεια, την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, την καλή διαβίωση των ζώων, την κινητικότητα, την ψηφιοποίηση, τη γειτονία και τη διεύρυνση, την εκπαίδευση, την υγεία, τον πολιτισμό, τη βιομηχανία ή τον ανταγωνισμό.

Η **συμβολή διαφόρων προγραμμάτων**, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη», το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά και το ERASMUS, είναι επίσης

εμφανής στην περιγραφή των δράσεων του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ, το οποίο επιδιώκει να ενσωματώσει τις ανησυχίες για τις αγροτικές περιοχές στις εν λόγω πολιτικές της ΕΕ. Τα κονδύλια του μηχανισμού ανθεκτικότητας και ανάκαμψης και του Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο⁽¹¹⁾. Επιπλέον, το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης μπορεί να παρέχει στήριξη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών και των περιφερειών της ΕΕ.

Επί του παρόντος, **δεν υπάρχει ολοκληρωμένη πηγή που να αναφέρει και να ποσοτικοποιεί τον βαθμό συμβολής των εν λόγω κονδυλίων στις αγροτικές περιοχές**. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πρότειναν να καταβληθούν προσπάθειες για σαφέστερο προσδιορισμό και παρακολούθηση της συμβολής των μέσων της ΕΕ στις αγροτικές περιοχές στο μέλλον.

2.2. Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η εφαρμογή του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ;

Στο πλαίσιο του μακρόπνοου οράματος για τις αγροτικές περιοχές θεσπίστηκε ένα **αγροτικό σχέδιο δράσης της ΕΕ** που περιλαμβάνει 24 θεματικές δράσεις, οι οποίες διαρθρώνονται γύρω από τους τέσσερις τομείς δράσης του οράματος, και έξι οριζόντιες δράσεις. Η επισκόπηση που ακολουθεί συμπληρώνεται από λεπτομερείς πληροφορίες που διατίθενται στο συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD).

2.2.1. Θεματικές δράσεις

Ισχυρότερες αγροτικές περιοχές

Βασισμένη σε εργασίες εμπειρογνομόνων⁽¹²⁾, η **πλατφόρμα αγροτικής αναζωογόνησης**⁽¹³⁾ που εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2023 παρέχει χώρο για συνεργασία και πρόσβαση σε πόρους ειδικού ενδιαφέροντος για τις αγροτικές περιοχές που υφίστανται πληθυσμιακή συρρίκνωση. Το εργαστήριο πολιτικής με τίτλο «**Ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης των αγροτικών περιοχών**»⁽¹⁴⁾, με 100 συμμετέχοντες, 20 ορθές πρακτικές, καθώς και οι τεχνικές επισκέψεις του **φόρουμ υψηλού επιπέδου για την αγροτική πολιτική στη Sigüenza** (Castilla-La Mancha, Ισπανία) στήριξαν περαιτέρω την εμβληματική δράση με ανταλλαγές γνώσεων και ανταλλαγές διά ζώσης.

Επενδύσεις ύψους άνω των 250 εκατ. EUR σε περισσότερα από 60 έργα **έρευνας και καινοτομίας** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» κατά την περίοδο 2021-2024 συνέβαλαν στην ενίσχυση της αγροτικής καινοτομίας. Το «**Startup village forum**» (Φόρουμ για τα χωριά νεοφυών επιχειρήσεων) συνέβαλε στην καλύτερη κατανόηση των χαρακτηριστικών και των κινητήριων δυνάμεων της αγροτικής καινοτομίας.

Στο πλαίσιο των έργων SmartRural21 και SmartRural27 καταρτίστηκαν κατευθυντήριες γραμμές για τη στήριξη της ανάδειξης **προσεγγίσεων «έξυπνων χωριών»**, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή υποστηρικτικών πολιτικών και διοργανώθηκαν εκδηλώσεις δικτύωσης και διατυπώθηκαν ιδέες για έξυπνες λύσεις. Το δίκτυο ΚΓΠ της ΕΕ διοργάνωσε **διάφορες εκδηλώσεις και δράσεις προβληματισμού** για το LEADER, συμπεριλαμβανομένων μιας

⁽¹¹⁾ Τα εκτιμώμενα ποσοστά των κονδυλίων του μηχανισμού ανθεκτικότητας και ανάκαμψης που συμβάλλουν στην ανάπτυξη αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών στο πλαίσιο του πυλώνα κοινωνικής και εδαφικής συνοχής διατίθενται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/social.html

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/enrd/rural-revitalisation_en.html

⁽¹³⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-revitalisation_en

⁽¹⁴⁾ https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en?prefLang=en

υποομάδας με θέμα «LEADER και εδαφική ανάπτυξη» και εργαστηρίων που συνέβαλαν στην ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας του LEADER, στην κατανόηση των δυσκολιών σχετικά με το πολλαπλώς χρηματοδοτούμενο LEADER και στην αύξηση της χρήσης απλουστευμένων επιλογών κόστους.

Η διεξαγόμενη «**Μελέτη σχετικά με τον ανταγωνισμό για τη χρήση γης και τη βιώσιμη γεωργία**» θα αυξήσει, έως το τέλος του 2024, τις γνώσεις σχετικά με τις επιπτώσεις που έχουν οι τομεακές εξελίξεις στη χρήση γης στις αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Δόθηκε περισσότερη προσοχή στους **νέους της υπαίθρου** μέσω μέτρων ένταξης που διατίθενται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Erasmus + και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας πραγματοποιήθηκαν 13 000 δραστηριότητες για την «προαγωγή των νέων της υπαίθρου» και η εταιρική σχέση ΕΕ-Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νεολαία ανέπτυξε έναν άξονα εργασίας για τις αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο του οποίου εκπονήθηκε μελέτη σχετικά με τις πολιτικές απαντήσεις στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι της υπαίθρου.

Συνδεδεμένες αγροτικές περιοχές

Οι επενδύσεις συνολικού ύψους 23,5 δισ. EUR σε επιχορηγήσεις και οι επικαιροποιημένοι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις βελτιώνουν την **ψηφιακή συνδεσιμότητα** σε περιοχές όπου οι αγορές αδυνατούν να παρέχουν αποτελέσματα. Η ευρυζωνική κάλυψη με συμβατές τεχνολογίες gigabit αυξήθηκε κατά 8,1 εκατοστιαίες μονάδες μεταξύ Ιουνίου 2021 και Ιουνίου 2022, φθάνοντας το 45 % των αγροτικών νοικοκυριών στα μέσα του 2022. Ο νέος **μηχανισμός υποστήριξης του δικτύου γραφείων ευρυζωνικών ικανοτήτων**, ο οποίος δημιουργήθηκε το 2022, ανέπτυξε τις ικανότητες των διοικήσεων και των ενδιαφερόμενων μερών. Επιπλέον, επενδύθηκαν 100 εκατ. EUR στην έρευνα και καινοτομία για την **ψηφιοποίηση στον τομέα της γεωργίας και στις αγροτικές περιοχές** στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» κατά την περίοδο 2021-2024.

Η φυσική συνδεσιμότητα επωφελείται επίσης από το **ευρωπαϊκό δίκτυο αγροτικής κινητικότητας**, το οποίο συνδέει μεταξύ τους τους αγροτικούς δήμους που επεξεργάζονται λύσεις κινητικότητας οι οποίες δημιουργούνται από το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο SMARTA-NET, παράλληλα με εργαλεία και κατευθυντήριες γραμμές. Οι πολίτες στις αγροτικές περιοχές των αστικών περιφερειών θα πρέπει να επωφεληθούν από τη μεγαλύτερη προσοχή που δίδεται στις συνδέσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών σύμφωνα με το νέο πλαίσιο αστικής κινητικότητας που εγκρίθηκε το 2021 και τα **νέα σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας**.

Ανθεκτικές αγροτικές περιοχές

Από τον Ιούνιο του 2022, 27 αγροτικές ενεργειακές κοινότητες επωφελήθηκαν από την παροχή τεχνικής βοήθειας μέσω του **συμβουλευτικού κόμβου για τις αγροτικές ενεργειακές κοινότητες (RECAH)**, ο οποίος ενσωματώθηκε στον νεοσυσταθέντα μηχανισμό για τις ενεργειακές κοινότητες. Οι επενδύσεις άνω των 300 εκατ. EUR που πραγματοποιήθηκαν σε έργα στο πλαίσιο της **«αποστολής για το έδαφος»** συνέβαλαν στη βελτίωση της υγείας του εδάφους στην Ευρώπη, μεταξύ άλλων με την ενεργοποίηση της συμμετοχής αγροτικών κοινοτήτων σε «ζωντανά εργαστήρια». Το νέο σύστημα πιστοποίησης των απορροφήσεων άνθρακα παρέχει κίνητρα για την **ανθρακοδεσμευτική γεωργία**.

Η εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη φροντίδα στηρίζει την κοινωνική ανθεκτικότητα των αγροτικών κοινοτήτων. Επίσης, σε ειδικό εργαστήριο του δικτύου της ΕΕ για την ΚΓΠ, η Επιτροπή έφερε στο προσκήνιο την **ισότητα των φύλων** και δρομολόγησε νέα **μελέτη σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον γεωργικό τομέα** (τα αποτελέσματα αναμένονται έως τα μέσα του 2025). Η **ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά**, για την οποία όλα τα κράτη μέλη είχαν υποβάλει τα σχέδια δράσης τους έως το 2023, έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι

τα παιδιά των αγροτικών περιοχών που υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό έχουν πρόσβαση σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα στο σχολείο. Επιπλέον, χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ ερευνητικά έργα αποσκοπούν στην ενίσχυση των γνώσεων σχετικά με την **ένταξη των μεταναστών** σε αγροτικές περιοχές⁽¹⁵⁾, ενώ τέθηκαν σε εφαρμογή μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα **άτομα με αναπηρία** που ζουν σε αγροτικές περιοχές έχουν πραγματική πρόσβαση σε εγκαταστάσεις.

Ενημερούσες αγροτικές περιοχές

Η αγροτική επιχειρηματικότητα υποστηρίχθηκε με την προώθηση του λιανεμπορίου των αγροτικών περιοχών, καθώς και μέσω του **σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία**. Με βάση το σχέδιο αυτό, η Επιτροπή ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να αναπτύξουν ένα πλαίσιο κοινωνικής οικονομίας, δημοσίευσε ορθές πρακτικές για την κοινωνική οικονομία στις αγροτικές περιοχές, στήριξε την ανάπτυξη ικανοτήτων για την κοινωνική οικονομία στις αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο του προγράμματος για την ενιαία αγορά (παροχή στήριξης σε τέσσερις πρωτοβουλίες) και της πρωτοβουλίας για τις περιφέρειες κοινωνικής οικονομίας, αναδεικνύοντας ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Οι **εγγυήσεις για τη νεολαία και ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης** έχουν ως στόχο τη στήριξη της τυπικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των ευκαιριών απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές. Από το 2021 τα κράτη μέλη συνέχισαν να εφαρμόζουν τις ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα. Η **ευρωπαϊκή πλατφόρμα σχολικής εκπαίδευσης** και η διαδικτυακή κοινότητα για την ηλεκτρονική αδελφοποίηση (eTwinning) των εκπαιδευτικών περιέχουν ειδικό περιεχόμενο σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων ορθών πρακτικών, άρθρων και γνωμοδοτήσεων εμπειρογνομόνων.

Επιπλέον, η ανάπτυξη **γεωγραφικών ενδείξεων** (171 εγκεκριμένες γεωγραφικές ενδείξεις από τον Ιούνιο του 2021) και το δυναμικό απασχόλησης και οικονομικής ανάπτυξης που αντιπροσωπεύουν στις αγροτικές περιοχές θα υποστηριχθούν περαιτέρω μέσω του νέου κανονισμού σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις των γεωργικών προϊόντων, ο οποίος προβλέπεται να εκδοθεί την άνοιξη του 2024. Μια ειδική θεματική ομάδα του δικτύου της ΕΕ για την ΚΓΠ διερεύνησε την ανάγκη δικτύωσης μεταξύ των δήμων στους οποίους κυριαρχούν στα δάση.

2.2.2. Οριζόντιες δράσεις

2.2.2.1. Βελτίωση και αξιοποίηση των δεδομένων και των στατιστικών για τις αγροτικές περιοχές

Η Επιτροπή αύξησε τον αριθμό των συνόλων δεδομένων που είναι διαθέσιμα για τις αγροτικές περιοχές, τα οποία αξιοποιήθηκαν στη νέα δημοσίευση με τίτλο «**Rural Europe**» (Αγροτική Ευρώπη). Το πρόγραμμα της απογραφής της ΕΕ του 2021, που θα δημοσιευτεί στα μέσα του 2024, θα παράσχει για πρώτη φορά δεδομένα σε επίπεδο καννάβου 1 km², γεγονός που θα καταστήσει δυνατή την ανάλυση των πληθυσμιακών τάσεων με ευέλικτα γεωγραφικά όρια. Η πρόταση νέου κανονισμού σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές για τον πληθυσμό και τη στέγαση⁽¹⁶⁾ καλύπτει τα στατιστικά κενά για τις αγροτικές περιοχές με αποτελεσματικές διατάξεις για τη συλλογή περισσότερων δεδομένων, όπως η ενδοπεριφερειακή μετανάστευση. Η Επιτροπή επεξεργάζεται επίσης **πανευρωπαϊκά σύνολα γεωχωρικών δεδομένων** που καθιστούν δυνατή την παραγωγή στατιστικών για τις αγροτικές περιοχές σχετικά με θέματα όπως η πρόσβαση σε υπηρεσίες.

⁽¹⁵⁾ https://rural-vision.europa.eu/action-plan/resilient_en?prefLang=el

⁽¹⁶⁾ COM (2023) 31 final

Η Επιτροπή εγκαινίασε το **παρατηρητήριο της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές** το 2022. Πρόκειται για μια πλατφόρμα δεδομένων⁽¹⁷⁾ που αποσκοπεί στη διευκόλυνση της κατανόησης των επιδόσεων των αγροτικών περιοχών με στόχο την τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής. Μέσω της παρουσίασης, της παραγωγής και της ανάλυσης δεδομένων και δεικτών που σχετίζονται με την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση, το παρατηρητήριο παρέχει πρόσβαση σε ένα εύρος δεικτών και απεικονίσεων αναφορικά με τις αγροτικές περιοχές. Παρέχει επίσης θεματικές αναλύσεις μέσω επιστημονικών δημοσιεύσεων σχετικά με σημαντικά αγροτικά θέματα, όπως οι απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές, οι λειτουργικές αγροτικές περιοχές και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας το 2023.

Η Επιτροπή ανέπτυξε μια μεθοδολογία για την οριοθέτηση **λειτουργικών αγροτικών περιοχών** με στόχο τη χαρτογράφηση των χώρων στους οποίους ζουν οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών. Η προστιθέμενη αξία αυτής της μεθοδολογίας είναι η παροχή μιας κλίμακας στατιστικής ανάλυσης και ανάλυσης δεδομένων που ενισχύει τη συγκρισιμότητα ισοσκελίζοντας τα μεγέθη των περιοχών σε σύγκριση με τους δήμους και τις περιφέρειες NUTS3 και η παροχή σχετικής κλίμακας για την ανάλυση της παροχής υπηρεσιών. Αφού δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2023 ως ένα από τα αναλυτικά έγγραφα του παρατηρητηρίου για τις αγροτικές περιοχές, η χαρτογραφία⁽¹⁸⁾ και οι παράμετροί της μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης με τις στατιστικές υπηρεσίες και τα ευρωπαϊκά ενδιαφερόμενα μέρη.

2.2.2.2. Δημιουργία και εφαρμογή μηχανισμού αγροτικής θωράκισης

Η Επιτροπή ενσωμάτωσε την αγροτική θωράκιση στην ανακοίνωση για τη **βελτίωση της νομοθεσίας** που εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2021⁽¹⁹⁾. Η ανακοίνωση ζητεί από τις υπηρεσίες να εξετάζουν τις πιθανές εδαφικές (συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών) επιπτώσεις, κατά περίπτωση, κατά την εκπόνηση νέων νομοθετικών πρωτοβουλιών και να συλλέγουν στοιχεία από διάφορα είδη περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών. Το **πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2022**⁽²⁰⁾ επίσης υπενθύμιζε τη σημασία των εκτιμήσεων εδαφικών επιπτώσεων και της αγροτικής θωράκισης. Απηχώντας την Εδαφική Ατζέντα 2030, η **ανακοίνωση σχετικά με την όγδοη έκθεση για τη συνοχή**⁽²¹⁾ ζητούσε περαιτέρω την ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης στις πολιτικές της ΕΕ. Η εργαλειοθήκη για τη βελτίωση της νομοθεσίας περιλαμβάνει **έλεγχο αναγκαιότητας εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων** μέσω του οποίου η **Επιτροπή** μπορεί να επαληθεύει την ανάγκη διενέργειας εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων, καθώς και ένα **σύνολο εργαλείων και μεθοδολογιών**. Παρότι η εκτίμηση εδαφικών επιπτώσεων μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο, αποδείχθηκε ότι απαιτεί σημαντικούς πόρους (από άποψη χρόνου και δεξιοτήτων) και αξιοποιήθηκε λιγότερο απ' ό,τι αρχικά αναμενόταν. Το 2022 η Επιτροπή ανέλαβε τη διενέργεια εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων και, το 2023, διερευνήθηκαν οι εδαφικές επιπτώσεις για δύο πρωτοβουλίες, από τις οποίες συνάχθηκε η πιθανή απουσία εδαφικών επιπτώσεων⁽²²⁾.

Πέραν της δυνατότητας προσδιορισμού των επιπτώσεων στις αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο της εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας όσον αφορά τις νομοθετικές πρωτοβουλίες, η Επιτροπή διερεύνησε τις

⁽¹⁷⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/?lng=el&ctx=RUROBS>

⁽¹⁸⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/thematic-analyses/functional-rural-areas?lng=el>

⁽¹⁹⁾ COM (2021) 219 final

⁽²⁰⁾ COM (2021) 645 final

⁽²¹⁾ COM (2022) 34 final

⁽²²⁾ Πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα [COM(2023) 420 final και πρόταση οδηγίας σχετικά με τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη: πλαίσιο για τη φορολογία εισοδήματος (BEFIT) COM (2023) 532 final

επιπτώσεις νέων μη νομοθετικών πρωτοβουλιών στις αγροτικές περιοχές και, σε πολλές περιπτώσεις, οι πτυχές που αφορούν τις αγροτικές κοινότητες ελήφθησαν υπόψη με επιτυχία και με θετικό τρόπο.

2.2.2.3. Δημιουργία εργαλειοθήκης για τα αγροτικά ταμεία

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή ολοκλήρωσε τον σχεδιασμό της **αγροτικής εργαλειοθήκης σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές**. Η εργαλειοθήκη συγκεντρώνει **πληροφορίες σε έναν πίνακα** για τις τοπικές αρχές, τα ενδιαφερόμενα μέρη, τους φορείς έργων και τις διαχειριστικές αρχές. Η εργαλειοθήκη παρέχει επίσης λύσεις και παραδείγματα στρατηγικών και έργων εδαφικής και τοπικής ανάπτυξης ως πηγή έμπνευσης με σκοπό την πλήρη αξιοποίηση των ευκαιριών του προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.

2.3. Δρομολόγηση και ανάπτυξη του αγροτικού συμφώνου

Η Επιτροπή δρομολόγησε το αγροτικό σύμφωνο τον Δεκέμβριο του 2021, καλώντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που υποστηρίζουν τους **10 κοινούς στόχους** του αγροτικού οράματος να προσχωρήσουν στη νέα «**κοινότητα του αγροτικού συμφώνου**». Οι συμμετοχικές συζητήσεις με τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ⁽²³⁾ καθώς και τα δίκτυα που συντονίζουν το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Κοινοβούλιο (ERP²⁴), παράλληλα με τις διαβουλεύσεις της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου, είχαν ως αποτέλεσμα την έγκριση της έννοιας του αγροτικού συμφώνου⁽²⁵⁾ κατά την πρώτη «διάσκεψη για το αγροτικό σύμφωνο» που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2022 στις Βρυξέλλες. Το σύμφωνο που προέκυψε αποτελεί έναν επίσημο χώρο και ένα επίσημο **πλαίσιο για την ενίσχυση της συνεργασίας** μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, επιχειρήσεων, ακαδημαϊκών και πολιτών **με στόχο την επίτευξη των κοινών στόχων του αγροτικού οράματος**.

Η Επιτροπή έθεσε περαιτέρω σε εφαρμογή το αγροτικό σύμφωνο με τους εξής τρόπους:

- με τη σύσταση, τον Δεκέμβριο του 2022, του «**γραφείου υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου**» (RPSO), το οποίο παρέχει υπηρεσίες δικτύωσης και διευκόλυνσης για την κοινότητα·
- με τη σύσταση της «**ομάδας συντονισμού του αγροτικού συμφώνου**» (RPCG), η οποία λειτουργεί ως το όργανο διακυβέρνησης που διευθύνει την ανάπτυξη του αγροτικού συμφώνου·
- με την εγκαίνιση της «**πλατφόρμας της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου**» (RPCP)⁽²⁶⁾ τον Ιούνιο του 2023, ενός διαδικτυακού συνεργατικού εργαλείου για την υποστήριξη της διάδρασης της κοινότητας.

⁽²³⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), και προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (ή τριάδα προεδριών της ομάδας συντονισμού του αγροτικού συμφώνου).

⁽²⁴⁾ Ευρωπαϊκή ένωση LEADER για την αγροτική ανάπτυξη (ELARD), Ευρωπαϊκή Συμμαχία Αγροτικών Κοινοτήτων (ERCA) και Εταιρική Σχέση για την Αγροτική Ευρώπη (PREPARE).

⁽²⁵⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-07/rural-pact-proposal_en.pdf

⁽²⁶⁾ <https://ruralspact.rural-vision.europa.eu>

Σύμφωνα με τους τρεις στόχους του, από το 2022 το αγροτικό σύμφωνο **ενίσχυσε τη φωνή των αγροτικών περιοχών**, προσφέροντας, μέσω **εννέα εκδηλώσεων**⁽²⁷⁾, έναν **νέο χώρο** για τη συζήτηση ζητημάτων που είναι σημαντικά για το μέλλον των αγροτικών περιοχών σε όλους τους τομείς πολιτικής και για την ανάπτυξη συγκεκριμένων ιδεών για **ανάληψη δράσης** και συστάσεων για τη **βελτίωση της πολιτικής**. Το «**Φόρουμ υψηλού επιπέδου για την αγροτική πολιτική — Διαμόρφωση του μέλλοντος των αγροτικών περιοχών**», που διοργανώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2023 στο πλαίσιο του συμφώνου με την ισπανική προεδρία του Συμβουλίου, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην έγκριση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με το αγροτικό όραμα τον Νοέμβριο του 2023. Αρκετές εθνικές ή περιφερειακές κυβερνήσεις έχουν ήδη εγκρίνει τα δικά τους σύμφωνα ή θεματολόγια αντλώντας έμπνευση από το αγροτικό σύμφωνο της ΕΕ (π.χ. Τσεχία, Καταλονία). Επιπλέον, η ομάδα συντονισμού του αγροτικού συμφώνου με τα 30 μέλη της που εκπροσωπούν θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ⁽²³⁾, τους οργανισμούς που συντονίζουν το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Κοινοβούλιο, καθώς και την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις, την ερευνητική και την ακαδημαϊκή κοινότητα, προωθεί τη μεγαλύτερη συνεκτίμηση των αγροτικών περιοχών σε όλους τους θεματικούς τομείς και τα επίπεδα διακυβέρνησης.

Το αγροτικό σύμφωνο προβλέπει επίσης **διαρθρωμένη συνεργασία και αμοιβαία μάθηση** για μια κοινότητα το μέγεθος της οποίας αυξήθηκε από 1 300 σε **2 350 μέλη** το 2023, τα οποία προέρχονται από όλους τους τομείς και τα τμήματα της κοινωνίας και πολλά εξ αυτών είναι νέα στην αγροτική δικτύωση σε επίπεδο ΕΕ, γεγονός που αντικατοπτρίζει την ολιστική προσέγγιση του συμφώνου. Η νέα πλατφόρμα δέχεται επισκέψεις από περίπου 1 500 άτομα μηνιαίως και επιτρέπει στους 560 χρήστες της να έχουν πρόσβαση σε μια χρήσιμη **βάση δεδομένων για τους πόρους**, να συνεργάζονται σε **επτά «κοινοτικές ομάδες»** και να ενημερώνονται για τις ενδιαφέρουσες εξελίξεις. Επιπλέον, το σύμφωνο έχει συνδέσει και βελτιώσει τις γνώσεις των αγροτικών φορέων σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσω **40 ορθών πρακτικών, τεσσάρων διαδικτυακών σεμιναρίων ορθής πρακτικής** καθώς και μέσω της δημιουργίας **στρατηγικών συνδέσμων με άλλα 20 δίκτυα της ΕΕ**.

Τέλος, το σύμφωνο έχει αποτελέσει το έναυσμα για **120 δεσμεύσεις για ανάληψη δράσης για τις αγροτικές περιοχές**, οι οποίες προέρχονται από οργανώσεις (70 %) ή ιδιώτες (30 %) και καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων⁽²⁸⁾. Κατά τις δραστηριότητες του 2023 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ενθάρρυνση των εθνικών και περιφερειακών αρχών να αναλάβουν δράση, με αποτέλεσμα ένα έγγραφο πολιτικής στο οποίο περιγράφονται επτά συστατικά στοιχεία για την επιτυχή εφαρμογή του αγροτικού συμφώνου στα κράτη μέλη (βλ. σημείο 3.2).

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

3.1. Εδραίωση των επιτευγμάτων κατά την εφαρμογή του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ

Παρόλο που όλες οι δράσεις του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ βρίσκονται σε εξέλιξη, για την ολοκλήρωση ορισμένων απαιτούνται επιπλέον προσπάθειες, ενώ για άλλες απαιτείται συνέχεια προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τους. Τα συνοδευτικά έγγραφα εργασίας παρέχουν επισκόπηση της προόδου κάθε δράσης και των επόμενων ενεργειών που προβλέπονται για όσες δράσεις συνεχίζονται⁽²⁹⁾, παράλληλα με μια αναθεωρημένη έκδοση του σχεδίου δράσης.

⁽²⁷⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/all_en

⁽²⁸⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/commitments_en

⁽²⁹⁾ Τα στοιχεία των ενότητων 3.1 και 3.2 αντικατοπτρίζουν την πρόθεση της Επιτροπής κατά τον χρόνο της έγκρισης, η οποία ενδέχεται να χρήζει επανεξέτασης με βάση τους διαθέσιμους πόρους για την εφαρμογή.

3.1.1. Ανάλυση δράσης για ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές

Στο πλαίσιο των δράσεων για **ισχυρότερες αγροτικές περιοχές**, η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω την πλατφόρμα αγροτικής αναζωογόνησης με νέες λειτουργίες και θα επικαιροποιήσει την ενότητα για τους πόρους το 2024. Θα συνεχίσει να επενδύει σε νέα έργα έρευνας και καινοτομίας μέσω των προγραμμάτων εργασίας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2025-2027 και να συνδέει τους φορείς αγροτικής καινοτομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη με το επόμενο φόρουμ για τα χωριά νεοφυών επιχειρήσεων το 2024. Η μελέτη σχετικά με τη συμμετοχή των νέων της υπαίθρου στο πρόγραμμα ERASMUS+ θα παρουσιάσει συστάσεις σχετικά με τις ευκαιρίες μάθησης για τους νέους της υπαίθρου το 2024.

Όσον αφορά τις δράσεις για τις **συνδεδεμένες αγροτικές περιοχές**, η Επιτροπή θα ολοκληρώσει το έργο SMARTA-NET με την τελική διάσκεψη το φθινόπωρο του 2024. Θα συνεχίσει επίσης να βελτιώνει το κανονιστικό περιβάλλον με στόχο την παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές υποεξυπηρετούμενων (κυρίως αγροτικών) περιοχών και θα εξακολουθήσει να στηρίζει την καινοτομία στον ψηφιακό μετασχηματισμό για τη γεωργία και άλλους αγροτικούς τομείς.

Για να σημειωθεί πρόοδος προς την επίτευξη **ανθεκτικών αγροτικών περιοχών**, οι εργασίες για τις αγροτικές ενεργειακές κοινότητες θα συνεχιστούν στο πλαίσιο του μηχανισμού για τις αγροτικές ενεργειακές κοινότητες που εγκαινιάστηκε το 2024. Ο αριθμός των ζωντανών εργαστηρίων που εργάζονται από κοινού για τη βελτίωση της υγείας του εδάφους στο πλαίσιο της «αποστολής για το έδαφος» θα αυξηθεί μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για έργα την περίοδο 2025-2027. Επιπλέον, το 2024 η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη μεθοδολογιών για την επανύγρανση των τυρφώνων.

Όσον αφορά τις **ευημερούσες αγροτικές περιοχές**, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις εργασίες για την κοινωνική οικονομία και την τυπική εκπαίδευση. Τα τοπικά σημεία επαφής για την κοινωνική οικονομία θα προσφέρουν στήριξη μεταξύ ομοτίμων στις αγροτικές περιοχές και η επανεξέταση της προόδου που σημειώνουν τα κράτη μέλη κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση των εγγυήσεων για τη νεολαία και του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, η οποία έχει προγραμματιστεί για το 2025, θα εξετάσει τα εμπόδια στην ισότητα, όπως το χάσμα μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών.

3.1.2. Συνεχής βελτίωση και αξιοποίηση των δεδομένων και του παρατηρητηρίου για τις αγροτικές περιοχές

Η Επιτροπή **θα συνεχίσει να βελτιώνει τις στατιστικές για τις αγροτικές περιοχές**. Μετά τη δημοσίευση, το 2024, των αποτελεσμάτων της απογραφής του 2021, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει άρθρα στη σειρά **Statistics Explained** με νέα έρευνα για τις αγροτικές περιοχές. Η Επιτροπή προετοιμάζει επίσης την **εφαρμογή του νέου πλαισίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τον πληθυσμό και τη στέγαση** και συνεχίζει τις εργασίες όσον αφορά τα γεωχωρικά δεδομένα, τα σύνολα δεδομένων που είναι διαθέσιμα για τις αγροτικές περιοχές και τη δημοσίευση «Rural Europe».

Η Επιτροπή δεσμεύεται να συνεχίσει να παρέχει στήριξη στο **παρατηρητήριο της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές** στο μέλλον, με στόχο να εξακολουθήσει να παρέχει έρευνα και δεδομένα σχετικά με τις αγροτικές περιοχές. Το 2024 θα δοθεί έμφαση στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ οικονομίας και δημογραφίας, στέγασης και ενεργειακής απόδοσης.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναπτύσσει την έννοια των **λειτουργικών αγροτικών περιοχών**, λαμβάνοντας υπόψη τη συμβολή ενδιαφερόμενων μερών και διεθνών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΟΟΣΑ, που έχουν δεσμευτεί να εργάζονται με βάση λειτουργικές γεωγραφικές περιοχές τόσο για τις αστικές όσο και για τις

αγροτικές περιοχές. Θα αξιολογήσει τη χρησιμότητα αυτής της εδαφικής τυπολογίας για στατιστικούς σκοπούς και για σκοπούς πολιτικής σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

3.1.3. Εδραίωση της αγροτικής θωράκισης

Η πιλοτική εφαρμογή της αγροτικής θωράκισης για 2 έτη ανέδειξε την ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και να βελτιωθούν η διαθεσιμότητα δεδομένων, η παροχή πόρων στη διαδικασία και ο συντονισμός. Η Επιτροπή θα **συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον μηχανισμό αγροτικής θωράκισης για τη δική της κανονιστική διαδικασία**, με αποτέλεσμα τη σταδιακή βελτίωση των δεξιοτήτων όσον αφορά την ενσωμάτωση των αγροτικών ζητημάτων στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ σε όλες τις υπηρεσίες. Η αγροτική θωράκιση θα ωφεληθεί από τη βελτίωση των στατιστικών και των δεδομένων για τις αγροτικές περιοχές, καθώς και από την ανάπτυξη του παρατηρητηρίου της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης τον **διάλογο με τα κράτη μέλη** σχετικά με την ανάπτυξη μηχανισμών αγροτικής θωράκισης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με βάση το πλαίσιο που αναπτύχθηκε από τη θεματική ομάδα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης σχετικά με την αγροτική θωράκιση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο⁽³⁰⁾ και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου στα οποία το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή i) να ενισχύσει την αγροτική θωράκιση σε όλα τα επίπεδα⁽³⁾ και ii) «να χρησιμοποιεί ευρέως τις εκτιμήσεις εδαφικού αντικτύπου» κατά την κατάρτιση νομοθετικών προτάσεων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εδαφικές επιπτώσεις, κατά περίπτωση⁽³¹⁾. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης να συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΟΣΑ και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, για την αγροτική θωράκιση.

3.1.4. Παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη των στόχων του αγροτικού οράματος

Η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα ενός **απλού συστήματος δεικτών που θα περιλαμβάνει σχετικούς δείκτες** για τους τέσσερις τομείς δράσης του αγροτικού οράματος και τους 10 κοινούς στόχους του, με βάση αναφοράς τις τιμές που καθορίζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την ανακοίνωση σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές. Το σύστημα δεικτών θα βασιστεί στα αποτελέσματα που έχουν ήδη προκύψει στο πλαίσιο διαφόρων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στο όραμα, στις εργασίες που διεξάγονται στο πλαίσιο του **παρατηρητηρίου της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές**, στις στατιστικές για τις αγροτικές περιοχές και στα έργα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που αποσκοπούν στη βελτίωση των δεδομένων για τις αγροτικές περιοχές, όπως το RUSTIK και το GRANULAR. Οι χρησιμοποιούμενοι δείκτες θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι για ολόκληρη την Ευρώπη και να συμβάλλουν στην περιοδική μέτρηση της προόδου προς την επίτευξη του αγροτικού οράματος με ορίζοντα το 2040.

3.2. Εδραίωση του αγροτικού συμφώνου

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τη διευκόλυνση της εφαρμογής του αγροτικού συμφώνου μέσω του **γραφείου υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου (RPSO)** και την περαιτέρω ανάπτυξη της **πλατφόρμας της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου**⁽²⁹⁾.

Η Επιτροπή το 2024 θα βελτιώσει τα διαδραστικά χαρακτηριστικά της συνεργατικής πλατφόρμας. Μια εργαλειοθήκη πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος θα βοηθήσει τα μέλη της κοινότητας να ευαισθητοποιήσουν τα μη μέλη της κοινότητας σχετικά με το σύμφωνο και την πλατφόρμα.

⁽³⁰⁾ https://ec.europa.eu/enrd/enrd-thematic-work/long-term-rural-vision/TG-rural-proofing_en_en.html

⁽³¹⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπεράσματα σχετικά με το μέλλον της πολιτικής συνοχής, 16230/23, Νοέμβριος 2023.

Το 2024 η προτεραιότητα όσον αφορά την εφαρμογή του συμφώνου σε **εθνικό και περιφερειακό επίπεδο** θα συμπληρωθεί με έμφαση στην **ενίσχυση της οικειοποίησης και της συμμετοχής των τοπικών φορέων στο αγροτικό σύμφωνο**.

Οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την εξασφάλιση της **συμμετοχής των κρατών μελών** στο αγροτικό σύμφωνο το 2023 θα συνεχιστούν, αξιοποιώντας την ώθηση που έδωσαν τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, του Νοεμβρίου 2023, σχετικά με το αγροτικό όραμα, στα οποία το Συμβούλιο **ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συμμετάσχουν στο αγροτικό σύμφωνο και να σχεδιάσουν ολιστικές στρατηγικές και σχέδια δράσης για τις αγροτικές περιοχές**. Το έγγραφο πολιτικής με τίτλο «*Making the rural pact happen in Member States*» (Υλοποίηση του αγροτικού συμφώνου στα κράτη μέλη)⁽³²⁾ παρέχει καθοδήγηση στις εθνικές και περιφερειακές αρχές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη διακυβέρνηση και τη στήριξη των αγροτικών περιοχών μέσω ολιστικών προσεγγίσεων, συντονισμού των κεφαλαίων, μεγαλύτερης συμμετοχής και ανάπτυξης ικανοτήτων. Το γραφείο υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου θα αναπτύξει μια πρώτη σειρά «σελίδων ανά χώρα» για να καταδείξει τον τρόπο με τον οποίο τα συστατικά για την επιτυχία της εφαρμογής του αγροτικού συμφώνου εξελίσσονται σε εθνικό πλαίσιο και να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τη δράση άλλων κρατών μελών μέσω της προώθησης ορθών πρακτικών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης τη συνεργασία της με διεθνείς οργανισμούς που συνεργάζονται με τα κράτη μέλη της ΕΕ στον τομέα της αγροτικής πολιτικής, όπως ο ΟΟΣΑ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τους ανθρώπινους οικισμούς (UN Habitat).

Η **ομάδα συντονισμού του αγροτικού συμφώνου (RPCG)** θα συνεχίσει να διαδραματίζει τον ρόλο της και, από κοινού με το γραφείο υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου και τους εθνικούς εμπειρογνώμονές του, θα **αυξήσει την ευαισθητοποίηση** των εθνικών αρχών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ σχετικά με τα αγροτικά ζητήματα. Με βάση τις παραμέτρους που συμφωνήθηκαν από την ομάδα, τα μέλη της ομάδας συντονισμού του αγροτικού συμφώνου θα αναλάβουν δράσεις για την περαιτέρω καθοδήγηση και ανάπτυξη του αγροτικού συμφώνου.

Το γραφείο υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου θα συνεχίσει να συνεργάζεται το 2024 με **φορείς τοπικού επιπέδου**, μέσω ειδικού **εργαστηρίου πολιτικής**, σχετικά με τον τρόπο μετουσίωσης του αγροτικού συμφώνου σε δράση σε τοπικό επίπεδο, σε **ορθές πρακτικές** και σε στενή συνεργασία με την κοινότητα, ιδίως με τα μέλη που έχουν **δεσμευτεί** να αναλάβουν δράση. **Τα διαδικτυακά σεμινάρια ορθής πρακτικής** θα διερευνήσουν ευκαιρίες γύρω από συγκεκριμένα θέματα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την κοινότητα, σε συνεργασία με τα σχετικά δίκτυα.

Η επόμενη **διάσκεψη για το αγροτικό σύμφωνο στις αρχές του 2025** θα επιδιώξει τη συγκέντρωση τοπικών φορέων με στόχο τη συζήτηση των επιτευγμάτων, των εξελίξεων σε βασικούς θεματικούς τομείς, των τρόπων προώθησης του αγροτικού συμφώνου, καθώς και ιδεών σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2027.

3.3. Σκέψεις σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της στήριξης των αγροτικών περιοχών στο μέλλον

3.3.1. Συνεισφορές ενδιαφερόμενων μερών και θεσμικών οργάνων

Η ανακοίνωση σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές έδωσε το έναυσμα για έναν πλούσιο και γόνιμο διάλογο και για εισηγήσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να ενισχυθεί η στήριξη των αγροτικών περιοχών στο μέλλον. Οι προτάσεις προέρχονται από τα εξής:

⁽³²⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/publications/making-rural-pact-happen-member-states_en

- **διοργανικός διάλογος** σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές: η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εξέδωσαν γνωμοδοτήσεις στις αρχές του 2022 ⁽³³⁾, ακολουθούμενες από το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) τον Δεκέμβριο του 2022 ⁽³⁴⁾, την έκθεση της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2030 ⁽³⁵⁾ και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Νοέμβριο του 2023 ⁽³⁶⁾.
- **αποτελέσματα των κυριότερων εκδηλώσεων του αγροτικού συμφώνου:** σημαντικές διασκέψεις για το αγροτικό σύμφωνο ⁽³⁷⁾ συμπεριλαμβανομένου του φόρουμ υψηλού επιπέδου για την αγροτική πολιτική με θέμα «Διαμόρφωση του μέλλοντος των αγροτικών περιοχών», της ομάδας συντονισμού του αγροτικού συμφώνου ⁽³⁸⁾ και των ανταλλαγών με την κοινότητα του αγροτικού συμφώνου ⁽³⁹⁾, που αντικατοπτρίζουν τον χαρακτήρα του οράματος από τη βάση προς την κορυφή.
- **το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Κοινοβούλιο**, το οποίο αναφέρεται στην ανακοίνωση σχετικά με το μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές ως φόρουμ ανταλλαγής απόψεων για την υλοποίηση του αγροτικού οράματος, και ιδίως το έγγραφο «Rural people declaration of Kielce» (Διακήρυξη του αγροτικού πληθυσμού του Kielce), ⁽⁴⁰⁾ και το μανιφέστο ⁽⁴¹⁾.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται μια ενδεικτική επισκόπηση η οποία εστιάζει σε μελλοντοστρεφείς ιδέες. **Οι ιδέες αυτές δεν αποτελούν επίσημη θέση της Επιτροπής.**

Σε πολλές συνεισφορές αναφέρεται η ανάγκη για μετατροπή του αγροτικού οράματος σε στρατηγική της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές ^(33,34,36,37)· για ανάπτυξη ολοκληρωμένων στρατηγικών για τις αγροτικές περιοχές σε επίπεδο κρατών μελών ^(33,34,36,37)· για βελτίωση του συντονισμού της Επιτροπής μεταξύ των διαφόρων συνεισφερουσών Γενικών Διευθύνσεων προς όφελος των αγροτικών περιοχών ⁽³⁷⁾· για ενσωμάτωση των δεικτών και των στόχων που αφορούν

⁽³³⁾ Επιτροπή των Περιφερειών, *Γνωμοδότηση σχετικά με ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ*, NAT-VII/021, 2022· Επιτροπή των Περιφερειών, *Στόχοι και εργαλεία για μια έξυπνη αγροτική Ευρώπη*, NAT-VII/030· και γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ» (ΕΕ C 290 της 29.7.2022, σ. 137).

⁽³⁴⁾ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Έκθεση σχετικά με ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ, 2021/2254(INI).

⁽³⁵⁾ Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Έκθεση σχετικά με την υλοποίηση της εδαφικής ανάπτυξης (ΚΚΔ, Τίτλος III, Κεφάλαιο II) και την εφαρμογή της στην Εδαφική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2030, 2023/2048(INI)

⁽³⁶⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *Συμπεράσματα σχετικά με ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ*, 15252/23, 2023

⁽³⁷⁾ Διάσκεψη για το αγροτικό σύμφωνο, Βρυξέλλες (15-16 Ιουνίου 2022): https://rural-vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-2022-06-15_en?prefLang=el, Διάσκεψη για το αγροτικό σύμφωνο, Σουηδία (3-4 Μαΐου 2023): https://rural-vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-sweden-2023-05-03_en?prefLang=el και φόρουμ πολιτικής υψηλού επιπέδου, Ισπανία (27-29 Σεπτεμβρίου 2023): https://rural-vision.europa.eu/events/shaping-future-rural-areas-2023-09-27_el

⁽³⁸⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/RPCG_en

⁽³⁹⁾ Εργαστήριο πολιτικής για την ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης των αγροτικών περιοχών (Ιούνιος 2023), https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en?prefLang=el και Εργαστήριο πολιτικής για τα κονδύλια της ΕΕ που ανοίγουν τον δρόμο για το αγροτικό όραμα (Δεκέμβριος 2023), https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/eu-funds-paving-way-rural-vision_en

⁽⁴⁰⁾ Ευρωπαϊκό Αγροτικό Κοινοβούλιο, *Rural people's declaration of Kielce*, (Διακήρυξη του αγροτικού πληθυσμού του Kielce) 2022

⁽⁴¹⁾ http://elard.eu/wp-content/uploads/2023/01/European-Rural_Parliament-Manifesto-Final-2022-1.pdf

τις αγροτικές περιοχές στους υφιστάμενους μηχανισμούς παρακολούθησης (^{33,34,37})· και για βελτίωση της χρηματοδοτικής στήριξης στις αγροτικές περιοχές είτε με τη δημιουργία ειδικού ταμείου της ΕΕ είτε με την ενίσχυση πολυταμειακών προσεγγίσεων (^{33,34,37,39}). Στις συνεισφορές διατυπώνονται επίσης εκκλήσεις για την ενοποίηση και τον εξορθολογισμό της χρηματοδοτικής βοήθειας σε ενιαία σημεία πρόσβασης ή «υπηρεσίες μίας στάσης» για την καθοδήγηση και τη χρηματοδότηση των αγροτικών περιοχών (³⁷)· για τη διάθεση κονδυλίων σε αγροτικές περιοχές και περιφέρειες που πλήττονται από φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα (³⁵)· και για τη διάθεση υψηλότερου μεριδίου χρηματοδοτικών πόρων στα μέσα που προορίζονται για την τοπική αγροτική ανάπτυξη, ιδίως το LEADER και την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) (^{34, 37}). Τα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν σημαντικό να ενισχυθεί ο βαθμός ανάλυσης των διαθέσιμων δεδομένων σε τοπικό επίπεδο (^{33,36,37})· να αναπτυχθεί περαιτέρω η εφαρμογή της αγροτικής θωράκισης στις προτάσεις πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ (^{33,34,37}) και να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν την αγροτική θωράκιση (^{33,36,37})· και να βελτιωθεί η πρόσβαση και η συμμετοχή στις δραστηριότητες του παρατηρητηρίου για τις αγροτικές περιοχές (^{33,34}).

Σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι συνεισφορές επικεντρώνονται στα εξής: απλούστευση των διαδικασιών και των απαιτήσεων για τους δικαιούχους με περιορισμένη διοικητική ικανότητα πρόσβασης σε κονδύλια (^{34,36,39,40})· και δημιουργία προγράμματος για το LEADER και την ΤΑΠΤΚ, το οποίο θα τελεί υπό άμεση διαχείριση και στο οποίο θα έχουν άμεση πρόσβαση οι συμμετέχοντες, π.χ. ομάδες τοπικής δράσης (^{37,40}). Πολλές συνεισφορές προτείνουν την παροχή πολιτικής και χρηματοδοτικής στήριξης για την ανάπτυξη των ικανοτήτων των αγροτικών κοινοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης στρατηγικής και έργων, της καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών (^{33,34,36,37,41}). Ομοίως, τα ενδιαφερόμενα μέρη προτείνουν: τη χρήση των ομάδων τοπικής δράσης και για την ανάπτυξη τοπικών ικανοτήτων και δικτύωσης (^{37,41})· τη δημιουργία «υπηρεσιών μίας στάσης» για την παροχή βοήθειας, υπηρεσιών και μεσιτείας καινοτομίας (³⁷)· και τη δημιουργία μηχανισμών για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών με τρίτες χώρες και περιφέρειες (^{33,41}).

Σύμφωνα με τις συνεισφορές, θεωρείται σημαντικό: να στηριχθούν ειδικές παρεμβάσεις για τις αγροτικές κοινότητες στο πλαίσιο της ΚΓΠ πέραν των τομέων της γεωργίας και της δασοκομίας, όπως για την ανακαίνιση κατοικιών και την κινητικότητα με στόχο την ενεργειακή απόδοση (^{33,34})· να παρασχεθούν βασικές υπηρεσίες και υποδομές, που θα καλύπτουν πτυχές όπως η πρόσβαση στη γη, η εκπαίδευση, η υγεία, οι ψηφιακές υποδομές και η συνδεσιμότητα (^{33,34,36,37})· να στηριχθούν οι νέοι και οι γυναίκες των αγροτικών περιοχών, με διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε χρηματοδότηση, με την παροχή ποικίλων και ευέλικτων ευκαιριών απασχόλησης, κατάρτισης και εκπαίδευσης, και με την εξασφάλιση της συμμετοχής τους στον σχεδιασμό των πολιτικών και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο (^{34,36,37,39}).

3.3.2. Χάραξη μελλοντικής πορείας

Στο σύνολό τους, οι προτάσεις και οι συστάσεις που συνοψίζονται ανωτέρω παρέχουν χρήσιμα στοιχεία για σκέψη σχετικά με τις μελλοντικές πολιτικές για τις αγροτικές περιοχές και κοινότητες και θα τροφοδοτήσουν τον προβληματισμό σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) μετά το 2027. Η Επιτροπή χαιρετίζει τις γνωμοδοτήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου, της ΕτΠ και της ΕΟΚΕ και λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις που περιλαμβάνονται σε αυτές. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης τις προτάσεις που διατύπωσαν οι εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η παρούσα έκθεση δεν μπορεί να προδικάσει τις αποφάσεις επί της πρότασης για το επόμενο ΠΔΠ, τις οποίες η Επιτροπή θα παρουσιάσει κατά τη διάρκεια του 2025. Σύμφωνα με τα σημαντικότερα θέματα που έχουν τεθεί μέχρι στιγμής από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και από τα ενδιαφερόμενα μέρη, απαιτείται η εξέταση των ακόλουθων **ερωτημάτων**:

- Ποιες είναι οι βασικές προκλήσεις που προκύπτουν από τη πληθυσμιακή συρρίκνωση, τις υπό εξέλιξη μεταβάσεις και τις διαρθρωτικές αλλαγές για τις οποίες οι παρεμβάσεις της ΕΕ παρέχουν προστιθέμενη αξία;
- Ποιοι είναι οι βέλτιστοι τρόποι αντιμετώπισής τους με στοχευμένο τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες των διαφόρων αγροτικών κοινοτήτων;
- Πώς μπορεί να ενισχυθεί η χρηματοδοτική στήριξη των αγροτικών περιοχών και κοινοτήτων μέσω ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών ταμείων, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των συνεργειών και της συμπληρωματικότητάς τους;
- Τι απαιτείται για τη βελτίωση της χρηματοδότησης, της ποιότητας της υλοποίησης και της αποτελεσματικότητας μέσω εδαφικών εργαλείων όπως η ΤΑΠΤΚ / το LEADER;
- Πώς μπορεί να βελτιωθεί η παρακολούθηση και η αξιολόγηση από τα διάφορα ταμεία και προγράμματα της ΕΕ των πόρων που προορίζονται για τις αγροτικές περιοχές και κοινότητες;
- Τι απαιτείται για τη βελτίωση της πρόσβασης του τελικού δικαιούχου σε στήριξη μέσω απλούστερων κανόνων, βελτιστοποιημένων διαδικασιών και βελτιωμένων διοικητικών ικανοτήτων;
- Τι μπορεί να γίνει για την ευρύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του μηχανισμού αγροτικής θωράκισης σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο;
- Ποια είναι τα καλύτερα εργαλεία πολιτικής για τη διασφάλιση της θεσμικής διακυβέρνησης και της ολοκληρωμένης στήριξης των αγροτικών περιοχών σε όλα τα επίπεδα;
 - ο Σε επίπεδο ΕΕ, η μετατροπή του αγροτικού οράματος σε στρατηγική θα προσδώσει προστιθέμενη αξία ως προς την ανάληψη ουσιαστικών επιτόπιων δράσεων;
 - ο Πώς μπορεί η ΕΕ να βοηθήσει περαιτέρω τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις τοπικές κοινότητες να αναπτύξουν στρατηγικές και σχέδια δράσης για τις αγροτικές περιοχές σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο;
- Πώς μπορεί να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα συναφών για την πολιτική στατιστικών και δεδομένων για τις αγροτικές περιοχές, χωρίς να αυξηθεί ο διοικητικός φόρτος;

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Οι 30 δράσεις στις οποίες δεσμεύτηκε να προβεί η Επιτροπή με την ανακοίνωσή της, της 30ής Ιουνίου 2021, βρίσκονται όλες σε εξέλιξη. Έχουν ολοκληρωθεί εννέα, σε επτά από τις οποίες δίνεται συνέχεια με νέες δραστηριότητες. Παράλληλα, το αγροτικό σύμφωνο έχει αποκτήσει δυναμική, με μια αναπτυσσόμενη κοινότητα, ένα όργανο διακυβέρνησης, μια πλατφόρμα και ένα γραφείο υποστήριξης για την ενίσχυση των απόψεων των αγροτικών περιοχών, τη δικτύωση των διαφόρων παραγόντων και την καθοδήγηση των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις προσδοκίες των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Το αγροτικό σύμφωνο πρέπει να φτάσει στο τοπικό επίπεδο, με τη μετουσίωσή του σε ουσιαστικές επιτόπιες δράσεις. Για να συμβεί αυτό, η δράση σε ενωσιακό επίπεδο μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη του οράματος για τις αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040, αλλά δεν επαρκεί: η ισχυρή δέσμευση και συμμετοχή σε επίπεδο κρατών μελών, καθώς και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο έχουν επίσης κρίσιμη σημασία.

Ο απολογισμός που πραγματοποιήθηκε για τον προσδιορισμό των δράσεων που έχουν προγραμματιστεί για τις αγροτικές περιοχές στα **προγράμματα τόσο της ΚΓΠ όσο και της πολιτικής συνοχής** καταδεικνύει πώς οι πολιτικές της ΕΕ συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του αγροτικού οράματος για την περίοδο 2021-2027 (ή για την περίοδο 2023-2027 όσον αφορά την ΚΓΠ) και ποιοι είναι οι σημερινοί περιορισμοί για τον προσδιορισμό της στήριξης που διοχετεύεται στις αγροτικές περιοχές. Τα αποτελέσματα θα τροφοδοτήσουν τις συζητήσεις σχετικά με το μέλλον των εν λόγω πολιτικών.

Η επίτευξη των 10 κοινών στόχων του αγροτικού οράματος έως το 2040 αποτελεί μακρόπνοο εγχείρημα, το οποίο απαιτεί συνεχείς δράσεις και πολιτικές σε όλες τις περιόδους προγραμματισμού και σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να εφαρμόσει και να εδραιώσει τις δράσεις που έχουν τεθεί σε εφαρμογή για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές και του αγροτικού συμφώνου στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Η Επιτροπή θα εξετάσει προτάσεις και σκέψεις από τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, τις οργανώσεις των ενδιαφερόμενων μερών και γενικότερα την αγροτική κοινότητα, στο πλαίσιο της προετοιμασίας των προτάσεων για τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2027, οι οποίες αναμένεται να εγκριθούν έως τα μέσα του 2025.

Στο πλαίσιο του αγροτικού συμφώνου, ένα **εργαστήριο πολιτικής** το φθινόπωρο του 2024 και η **διάσκεψη για το αγροτικό σύμφωνο** στις αρχές του 2025 θα αποτελέσουν πλατφόρμες για τη συζήτηση των στρατηγικών ζητημάτων που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση και για τη συμμετοχή μελών της κοινότητας του αγροτικού συμφώνου και όλων των ενδιαφερόμενων μερών των αγροτικών περιοχών ώστε να έχουν λόγο για το μέλλον. Η Επιτροπή θα ενημερώνει την αγροτική κοινότητα σχετικά με τις ευκαιρίες συνεισφοράς σε **δημόσιες διαβουλεύσεις και δραστηριότητες συμμετοχής** σε διάφορους τομείς πολιτικής. Η ομάδα συντονισμού του αγροτικού συμφώνου θα συνεργαστεί στενά με την Επιτροπή και το γραφείο υποστήριξης του αγροτικού συμφώνου για να διασφαλίσει ότι οι απόψεις της κοινότητας συλλέγονται και αξιοποιούνται στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής.

Εκτός από τις συζητήσεις στο πλαίσιο του αγροτικού συμφώνου, θα διοργανώνονται ειδικές δραστηριότητες στο πλαίσιο καθεμιάς από τις υποστηρικτικές πολιτικές της ΕΕ. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη των αγροτικών περιοχών εκπροσωπούνται επαρκώς σε αυτές τις διαδικασίες, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας που επικαιροποιήθηκαν το 2021, οι οποίες συνεπάγονται τη διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη από διάφορα είδη περιοχών. Όσον αφορά την **ΚΓΠ**, τα αποτελέσματα του στρατηγικού διαλόγου για το μέλλον της γεωργίας που δρομολόγησε η πρόεδρος της Επιτροπής κ. von der Leyen θα τροφοδοτήσουν περαιτέρω τον προβληματισμό. Όσον αφορά την **πολιτική συνοχής**, η ένατη έκθεση για τη συνοχή καθορίζει κατευθύνσεις προβληματισμού, μεταξύ άλλων και για τις αγροτικές περιοχές. Οι προσανατολισμοί και τα ζητήματα θα αποτελέσουν αντικείμενο ευρείας συζήτησης στο φόρουμ για τη συνοχή που θα πραγματοποιηθεί στις 11 και 12 Απριλίου 2024. Όσον αφορά τους άλλους τομείς πολιτικής, η Επιτροπή θα κληθεί να εξετάζει τις επιπτώσεις των μελλοντικών πολιτικών στις αγροτικές περιοχές σύμφωνα με τον μηχανισμό αγροτικής θωράκισης που δημιουργήθηκε μετά την έκδοση του αγροτικού οράματος.